

Előfizetési díj

vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:	
Egy évre	12 fr.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hónapra helyben	1 „
vidékre egy hónapra előfizetés nem fogadható el.	
Egyes szám ára	5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő
napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Összör hasábozott garmond sor 6 kr. ára
Bélyegdíj minden hirdetés után 80 kr. Nagyból
és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is
nyújt a kiadó hivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22). Haasen
stein et Vogler
Wien
Wallfischgasse nr. 10.

Nyilvtári cikkeik

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:

Belső-szénutca 16. szám, hová a lap szellemi részét illető
közlemények címzendők.

Az értékesb cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések
küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap

1873 második félévi folyamára.

A „KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 fr.
Félévre	6 fr.
Negyedévre	3 fr.
Egy hónapra	1 fr.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar
kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra
előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben pos-
tán utalvánnyal, kiadó Stein János könyv-
kereskedébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után
szteletpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala

Középtanoda és protestans auto- nomia.

Háromszék, aug. elején.

(H. M.) E bécsi lapok az eddigi tapasztal-
tat k tanúsága szerint, egyik felekezet előtt
sem zárta el hasábjait, hogy közérdekű ügyeit
a nyilvánosság itélőszéke elé állíthassa; azért
bizalommal fordulok én is a „Kelet”-hez, egy
kis nyelvt kérve egy felekezeti bár, de orszá-
gos fontossá u kérdés igénytelen megvilágosi-
tása számára.

Az erdélyrészi ref. egyházkerület idei köz-
gyűlése, mint épen e lapból értők, bizonyítá-
lan időre elhalasztatott ugyan, de nem hisz-
szük, hogy az intézők egy egész évre taná-
csosnak tartanak azon kiváló fontosságú ügyek
függőben tartását, melyek megoldásukat épen
ez idei közgyűléstől várják. Részemről tehát
ezen föltevés mellett még előnyösnek tartom
ez idő haladékot, egyikünknek és másikunk-
nak is alkalma nyilván így, hogy az eldöle-
dő kérdések felől nézeteinket kicserélhessük.

Megoldásra váró ügyeink közt — az én
szerény felfogásom szerint — a legfontosabb

az, hogy erdélyrészi ref. egyházkerületünk mily
állást akar, a legközelebbi közgyűlésen, a kö-
zéptanodai törvényjavaslattal szemben — vagy
mondjuk inkább törvényjavaslat mellett — el-
fogadni.

A különböző oldalokról eddig nyilvánult
nézetek szerint is, de azt hiszem általában is
bizton elmondható, hogy a törvényjavaslat főbb
vonásaiban, mondhatni alapelveiben, semmi rész-
ről sem fog ellenzésre találni. Annyi egészsé-
ges eszme, oly szerencsés conceptio s jól el-
talált alak jellemzik általánosságban e javas-
latot, hogy — az ábrándok légkörében járók
kivételével — alig fog akadni, ki a „részletes
tárgyalás alapjául” el ne kívánná fogadni.

Természetesen azonban hogy a részletek
közt nem egy találkozik, melyre egynek egy,
másnak más a megjegyzése s e tekintetben
elesleges is lenne az a kívánság, hogy teljes
egyhangúság uralkodjék, mert a tökéletes egyes-
ség csak a gondolkodásban csak resteknél for-
dulhat elő.

A mi aggodalmaink tehát nem e részről
támadnak. De igen és pedig nagy mértékben,
az irányban, hogy a tettekre kész gyors munkál-
kodás helyett nem súlyd-e felekezetünk ismét
a negatív sívár mezejére, autonómiánk ősrégi
tétéire hivatkozva.

Ez aggodalmunknak nem ok nélkül adunk
hangot. Van ennek történelmi előzménye és
így igazolása. Emlékezzünk csak vissza a nép-
iskolai törvény keletkezésének történetére a
közelmúltban. . . . Midőn boldog emlékeztű
Eötvösünk a népiskolai törvényjavaslatot el-
készíté, a felekezeti hatóságok soraiban csak-
nem általánosság lett a jelszó: „vége az auto-
nomiának!” A bölcs statusérfin — látra a
resensust s jól tudja, hogy a törvény végre-
hajtásában a felekezeti hatóságoknak — mint
fontos tényezőeknek — jelentékeny szerepe lesz,
edűtetet hívott össze az egyes felekezetek na-
gyobb tekintélyű férfaiából s ezeknek észre-
vételeit s illetőleg aggodalmait kihallgatva,
azoknak alapján a törvényjavaslaton oly lé-
nyeges módosításokat tett s terjesztett a tör-
vényhozó testület elébe, hogy az autonomia
leghatározottabb bajnokai s azok között az
erdélyi reformatusok püspöke is — mint ak-
kori képviselő — az országgyűlési tárgyalá-
sokról azon kijelentéssel jött haza, hogy a nép-
iskolai törvény, így módosított alakjában, au-
tonomikus aggodalmakra okot nem szolgáltat
s így a helyzet minden oldalú kívánalmainak
teljesen megfelel.

És a törvény meghozatala után pár hó-
nappal s azóta szüntelenül, mit tapasztalánk?

ményt, midőn, minapi kirándulásunk közben, az én
pajtásom, — és nyíltan mondhatom, ehez ügyesség is
szellem kíváncsi — figyelmes örködésem daczára is
oly jól be tudá csempészni vámadás nélkül kedves
barátját, mely aztán később Károly ügyetlensége ál-
tal hajótörést szenvedett.

Igen, igen, csak hogy én is meg lettem bün-
tetve eléggé! Pedig a szándék jó volt, úgy akartam
vele gazdaskodni, hogy a következő napok fárado-
lmai mellé is legyen egy kis szív vidámitó — de magbo-
cással kedves bácsi, eléggé sajnálom, hanem oly
őszintének kell lennem s megmondanom önnek, hogy
e perczen annyira el vagyok foglalva s tulhalmaz-
va teendőimmel —

— Az nem tesz semmit! Williamsson cimborá
legkevésbé se jöjjön zavarba miattam mert szükség
esetén tudok én magamnak időtöltést szerezni — de
lám mily szép, fiatal hölgy áll ott oda át az ab-
lakban!

Ezt már közelebbről kell szemügyre venni.

— Lehetetlen, az nem megy! S épen a mint
Pellander bibirvörös arcát az „ablaküveghez akará
értetni, Vilmos gyors mozdulattal előrántá a fűg-
gönyt. E mozdulat, mely önkénytelenül történt, nem
is volt elég észélyes, mert az bizonyos, hogy mind
a Pellander arcát, mind a rögtöni eljárást, igen jól
észrevehették a szomszédok.

Az ügyvéd mulatása a városban csak más na-
dig tartott. S midőn Vilmos utolsó látogatásako
hallá tőle: Isten veled kedves cimborá William-
sohn! szíve magá sem tudá miért egészen meg köny-
nyebbült.

Most miként reménylő, minden további isme-
rettség félbeszakad vele s ennek annyival inkább örül,

Azt, hogy a törvény végrehajtásán, a super-
intendenciák közül főleg a debreczeni és er-
délyi nyomról-nyomra akadályozták s főleg a
tanfelügyelőségekkel szemben, midőn ezek tör-
vénysszabta kötelességüket teljesíteni akarták,
kifoghatatlan leleményességgel hártották utjuk-
ba a köveket, mindenütt ezt a szent jelszót
használva: „ne bánts az autonómiát!” Mint-
ha bizony a protestans autonomia a mi bölcs
atyáink által nem a végre — nagy áldozatok
és nemes küzdelmek árán — kivított eszköz
volna, hogy az által a magyar nemzeti mű-
velődés ügyét előmozdítsák. És a nagy ősök
nyomaiba lépett epigonok mit tevének? Készek
valának feláldozni a czélt az eszköznek,
melynek jogosultsága pedig csak addig van,
míg amazt előmozditja.

Felekezeti hatóságainktól s első sorban
erdélyi superintendenciáinktól elvárjuk, hogy a
középtanodai törvényjavaslattal szemben ez el-
járásukat, eddigi téves magatartásukat okul-
va, ismételni nem fogják s magukévá teen-
dik azon emelkedett álláspontot, melyet e kér-
desben a prot. superintendenciák conventje kö-
zelebből elfoglalt.

A gymnasiumok reformja ez idő szerint
legnagyobb fontosságú mivelődési kérdésünk.
Sikeres megoldása csak azon esetben remél-
hető, ha az egye felekezetek a mellékes te-
kintetek és érdekek zsiabasztó hálózataiból ki-
bontakozva, törvényhozásunk hazafias intentió-
it, minden utógondolat nélkül támogatni ké-
szek. Miután ők vannak e tekintetben intra
dominium, az eredményért — hogy az jó vagy
rossz — a felelősség oroslány része rájuk há-
rul. Minket biztat a remény, hogy felekeze-
teink ezuttal dicső multjokhoz, a kérdés fon-
tosságához s a törvényhozás emelkedett czél-
zataihoz méltó állást fognak elfoglalni! Ugy
legyen!

— Kiss Miklós az új jász-kun kapitány s
volt balközép képviselő, kecskeméti választóihoz in-
tézett bucsúiratában többi közt azt mondja, hogy
„részéről a legnagyobb megtiszteltetésnek tekinti azt,
hogy őt, kit a nép bizalma annyi ízben számos or-
szággyűlésen képviselével bizott meg, maga az
államfő, ő felsége koronás királyunk bizalmára mélt-
tatni kegyes volt.” A közjogi alapról pedig Kiss
Miklós a következőket mondja: „Elfogadtam ezen
diszes sőt mondhatnám fényes — de általam mind-
mellet nem keresett tisztséget azért, mert úgy va-
gyok meggyőződve, hogy az 1867-ik évi alap — bár
az még sok tekintetben módosítható, sőt javítható —
már jelen alakjában is alkalmas arra, hogy annak
elfogadása mellett hazánk önállása, alkotmánya s

mert mikor csak teheté, igen kényes és válogatos volt
ismeretesei körének megválasztásában.

Ez uttal különösen félt, hogy olyanak, kik nem
ismerik eléggé, rosszra magyarázhatnák ama bizalmas
viszonyt, melybe egy oly kezes jellemű egyénnel mint
Pellander áll.

Vilmos félleme később egyszer igazolva is lett;
hanem most csak hamar elefedé a látogatást s a
látogató is egészen kiment fejéből, mert lelkét most
egészen más érzelmek foglalák el s mivel ezek rend-
re rendre határozottabb színt öltöttek, majdnem min-
dig otthon tartzkodott s csak is oly meghívásoknak
engedett, hol reménye lehetett, hogy szép, erkélybeli
szomszédnőjével is találkozik.

Ha finom kémkedési rendszere által, értésére
esett hogy ő nem fog megjelenni, azonnal annyira
tul volt halmozva munkával, hogy tíz követ sem lett
volna képes megingatni feltételét, s el nem mozdult
írásztala mellől hova egy kéjes delejes erő lán-
czolá.

Azonban az igazsággal ellenkeznék, ha azt
akarnók ezzel mondani, hogy csak henye álmodozások-
ba merülve töltötte volna idejét, nem foglalkozva
mással, mint amaz „árny-képek” nézésével. Ezt is
megtette néha néha, de a napnak legnagyobb részé-
ben, régi munka képességét érzé visszatérni. Oly jól
esett közelében dolgozhatni annak, ki maga is kény-
telen volt a mindennapi kenyérért fáradni!

Az új év még el sem hinté egyenetlen öröksé-
gének magvát, örömben és fájdalomban a jövőre,
mikor már Vilmos azon gondolattal foglalkozott, hogy
tán nem is volna oly nehéz dolog kettő jökért
dolgozni.

Tán már elejétől fogva keblébe zárta a magvat
melyből e gondolat szülemék.

a közszabadság tovább fejlesztessék és biztossitassék
s a magyar államnak anyagi érdekei előmozdittas-
sanak, s ezáltal belső megerősödése eszközöltessék.”

A bécsi világtárlat és tanügyünk.

Oly sokat foglalkozik a napi sajtó a bécsi vi-
lágtárlattal, hogy az országsszerte dühöngő cholera
is másod jelentőségűvé válik miatta. Ez nem is
csoda, hisz minden kornak meg van a maga eszmé-
je, melynek valóítására tör.

Ma a népek anyagi és szellemi helyzetének
emelése hangzik minden oldalról; egyének és testü-
letek, nép és kormány megfeszített szorgalommal
igyekeznek föltüntetni, hogy mennyire haladtak előre,
hogy egymástól tanulva megkönnyítsék a haladás ut-
ját, vagy igyekeznek valami által kimagaslani a
többinemzetek sorából. Küzdelem, forrongás van min-
denfelé, mint volt ős idők óta, de az a küzdelem
nagyobbszerű az elmúlt századok küzdelmeinél, az
az anyag, ez a szellem küzdelmeinek időszaka.

A tanítók küzdelmének homokját sem lepi dud-
va, foly a harez ott is. Mutatja most Bécsben
minden nemzet, mely uton és mennyire haladt előre
e téren, s mi magyarok is büszkén állhatunk meg
ott. Nagy Lajos és Corvin Mátyás alatt mint csil-
lag ragyogtunk, fekete felhő takart el később, mely
mögött kibaltuk vélt a nagyvilág; de jött idő,
midőn megmutattuk, hogy élünk, s hanem oszlott a
felhő, kibujtunk alóla. Alig 5—6 év alatt többet
haladtunk előre, mint mások 5—6 évtized alatt, s
bár anyagi körülményeink súlyosabbak, mint talán a
szomszéd nemzetekéi, a szellemiekért tesszünk annyit
még is, mint azok; legalább azt bizonyítja azon
tény, hogy a kiállítási látogatók közt aránylag leg-
több a magyar, s hogy nem csupa bálmulás, kedv-
telés végett megy föl a legtöbb, elhibetjük.

De hogy tulajdonképi tárgyamra, a néptanítók
világtárlaton leendő képviseltetésére, s így a népne-
velés érdekében tett intézményekre térjek, itt is a
lehetőségig meg van téve minden.

A vallás és közoktatási m. kir. ministerium,
daczára a más miniszteriumokkal szembe téve, arány-
lag igen szűk költségének, ha nem is 300 néptani-
tót, mint a kis Helvétia, de még is küld minden
tanterületből egyet-kettőt föl, hogy ott tanuljanak
s tanulmányaikat érvényesítsék iskoláikban és közöl-
jék a fölmehtés szerencséjében nem részesült kar-
társaikkal is.

Engedjék meg e terv készítői azonban, hogy
egyéni nézeteimet mondjam el ez ügyben én is,
mint a népnevelésügy egyik közharcosza.

Az emberi szükségletek vagy az anyagi, mint
szellemi téren három csoportra oszthatók: Szükséges,
hasznos és kényelmiekre. Egy számító gazda szük-
ségletei kielégítéséül bizonyosan azon eljárást kö-

Anyanyi azonban bizonyos, hogy teljes két hó
nap kelle reá, míg a magv legészen gyökeret vert s
szép virága fejlődött, mit különösen elősegítették a
festészeti leczkék. Mária Lujza már oly ügyességet
sajátított el, hogy könnyen nélkülözhetett minden
utasítást. De miután Vilmos már annyira megszok-
ta volt a gyakori átszaladást hogy egyre-másra fi-
gyelmeltesse a szép tanítványt, most sem hagyá el
jó szokását, hanem szabadságot vett magának, vagy
a kisasszony széke mögött, vagy mellette ülve, figye-
lemmel kísérni szép keze mozdulatjait.

Hanem nyilvános udvarlás, olyan t. i. mely a
kis várost azon nyíltan tarthatta volna, hogy le van
lánczolva örökre. nem történt részéről.

Mert a mennyire megfigyelhetők, — s e város
ban mindenre figyeltek — soha nem tett fekete frak-
ban látogatást szomszédainál, annál kevésbé egyen-
ruhájában: hisz elejétől végig mindig csak viselő bar-
na kabátjában ment oda! s e bölcs észrevételekből
önként következett, hogy Vilmos látogatásai N . . .
kisasszonynál csak is a térképekért, s nem a rajzo-
lónőért történek.

Elérkezvén karácsony, mélnőkünk igen szeret-
te volna haladatosságát más módon is, mint csak
azon kis pénzösszegekkel, melyeket N . . . asszony
átvett, tanusítani. De nem merte, félvén, hogy ily
szerénység roszul fogna esni annak; kinek mindennek
felett szeretett volna tetszeni.

Nagy fájdalomra, még nem is látogathatta most
oly gyakran, mert Mária Lujza egy sereg kézi mun-
kával volt elfoglalva a karácsoni megelőző napokon.
Ez meg is volt neki előre mondva, s újból az ab-
lakon át s függöny megett szemlélődéssel kelle be-
érnie.

(Folyt. köv.)

„KELET” TÁRCZAJA.

Két erkély-szobácska.

Regény, két kötetben.

Irta: Flygaré-Carlén Emilia.

Első kötet.

VI.

(Folytatás.)

— Oh Vilmos cimborá, csak ne oly hizeleg-
ve! Az igaz, hogy néha néha sok szerencsém
volt, vagy jobban mondva nagyon gyakran — vagy
még rövidebben, igen ritkán történt hogy valamely
pert elveszítettem volna De mindenkinek van néha
egy kis jó sorsa is.

— A te feladatod Williamsson pajtás, újabb
határrészeket alkotni, en yém pedig — bocsás meg
e hasonlatért — újabb perlekedéseket előidézni, babár
azok a feledékenység vagy tudatlanság örvényében
voinának is elmerülvé.

— Ez úgy van, viszonzá Vilmos, ki akaratla-
nul őszöntözve érzé magát az emberi jogok e védel-
mezőjével kisé mulatni. ez úgy van; csak hogy nem
mindenkinek adatott, hogy láng-észnek szüléssék.

— Mélyen gondolva, s igazán volt mondva!
Ez nagyszerűen szép gondolat — nem mindenkinek
adatott, hogy láng-észnek szüléssék! —

Hanem Williamsson pajtás, dicskedhetik azzal,
hogy neki sikerült egy oly embert rászédhetni, kit
még soha meg nem csalt senki; értem azon körül-

veti, hogy míg a szükségesei kielégítve nincsenek, hasznost nem, kényelmets annál kevésbé igyekszik kiegyenlíteni. Az egyéni állás szerint egyiknek lehet valami szükséges, míg a másiknak ugyanaz már nem csak hasznos, sőt éppen kényelmi. Míg az hangoztatják, hogy egy pesti néptanítónak szükséges 1000 frt. fizetés, hogy megélhessen, addig egy máramarosi falusi daskal kényelmének tekintené a 300 forint fizetést is, ha megkaphatná.

Ha egy számító gazda beruházásokat tesz gazdaságában, igyekszik olyanokat tenni, melyek után a lehető legtöbb hasznost reméli.

Ha a kis Helvetia 300 néptanítót küld tanügyi munkái közül, ezek után remél legtöbb hasznost a népevelés terén, de hogy Magyarországra a vidéki néptanítók után nyerne a bécsi tárlatról a nevelés terén legtöbb hasznost, ezt kereken tagadom.

A ki ismeri a svájci tanügyet, tanítókat és ezek socialis életét, ha bár nem közvetlen tapasztalás, de csak hallomás után is, igazat fog adni nekem hosszas magyarázat nélkül is, ha röviden csak annyit mondok, hogy míg ott a tanulók kiküldése a szükséges, nálunk a hasznos, hogy ne mondjam kényelmi szükségletre tartozik. Nem azért, mintha nálunk ez nem cultursig életkérdés lenne, de mert ennél égetőbb szükség azon összeget, melyen a néptanítók kiküldetnek, olyan befektetésre fordítani, mely 100 %-al többet jövedelmez.

A magyarországi állami tanító-képezdek megannyi források, honnan a tanerő táplálkozik. Vajjon ha állandóan mindenütt jó vizet akarunk kapni, első teendőnk az-e, hogy a folyam vizét destilláljuk, vagy arra vigyázzunk, hogy a forrás minél tisztább legyen, melyből ide a víz csörgedezzen le a patakok, s mindenhol élvezhető legyen?.. Én azt hiszem első sorban a forrást kell tisztítani, s csak ha már tiszta, hozzá fogni a folyó destillálásához, mert ha destillátlan maradna is, idővel megtisztul a forrásvíz, lefoly, folyó lesz, a régi víz eltűnt a mederből.

A igazgató állandóan helyt van a képezdeben, növendékei minden évben távoznak el a szélsőzsa minden irányában, a hallottakat, tanultakat viszik magukkal. Egy néptanító kiküldetésével állandóan egy szűk körű iskola, egy képezde-igazgató kiküldetésével egy képezde ebben évente 10-50 növendék s így 10-50 iskola nyer. A gyakorló tanító állandóan az iskolában van, ott érvényesíti tapasztalatait, a tanító növendékek látják miképp kell tenni, mert nem elég csak tanulni és tudni, de a tanultakat fölhasználni kell tudni. Egy képezde igazgató és gyakorló tanító többet lát, többet hall, többet tanul a bécsi tárlaton, mint egy vidéki néptanító, tapasztalatait jobban tudja közölni tanítótársaival legalább jelen körülmények között. Így egy vidéki néptanító kiküldetésével állandóan 1%, egy képezde igazgató és gyakorló tanító kiküldetésével 10-50% a befektetett tőke utáni kamat, mely évente sokszoroztatik kamatos kamattal.

Én tehát azon hitben vagyok, hogy ha a tanügyi munkások fölkelésével egy szükségletet akar kielégíteni, egy beruházást tenni kormányunk: első sorban a képezde igazgatókat és gyakorló tanítókat küldje föl, ekkor kielégítette a szükségletet s tett egy gazdagon kamatozó befektetést, míg ha ezek mellőzésével csak vidéki tanítókat küld, hasznos, hogy ne mondjam kényelmi szükségletet elégíti ki, hogy kamatozó ugyan, de sokkal kevesebb %-ot hajtó befektetést tesz, sokkal nagyobb tőkével, míg a képezde igazgató és gyakorló tanító kiküldetésével kevesebb tőke több kamatot biztosít.

Vagy ha már visszavonhatatlanul el van rendelve, hogy vidéki néptanítók küldessenek fel, menjenek, hasznos befektetés tétetik így is, de ne maradjon el a nélkülözhetetlen befektetés. Alap erre is van. A járványos cholera miatt legtöbb elrendelt póttanfolyam nem tartatik meg, azon összeg már készen van. Az összes állami tanító-képezdek igazgatói és gyakorló tanítóinak felküldése legfőbb 5000 frtba kerül, ennyi egyetlen beszűntetett póttanfolyamból is megmaradt, s ezen 5000 forint gazdagabban fog kamatozni, mint 50,000 frt, melyen vidéki néptanítók küldetnek fel.

Első sorban tehát képezdei igazgatók s csak azután küldessenek vidéki néptanítók a bécsi világtárlatra fel,

Zilah, 1873 augusztus 4.

Gagyai Samu.

BELFÖLD.

Szék, 1873 július 30.

Tisztelt szerkesztő ur!

Helységünkben e hó 28-án polgármester választás volt m. Filep Sámuel főispán elnöke alatt s midőn máskor nálunk is a közélet nyilvánulása oly zajtalan, ily választási mozzanatok kissé szokatlannak hullámokat vernek fel.

A kijelölő bizottság egyhangulag a helybeli tisztügyeszt, főkapitányt és szamosújvári ifj. Simai Antalt jelölte ki. Ez utóbbi név említésénél már a képviselő testület több tagjai reázták: nem kell nekünk idegen. Növeli a zajt a volt helyettes polg. mester keserű haragjának kifakadása, hogy őt a 26 éves hűség hivataltól miért mellőzik. A zaj egyre növekvőbb, haragosabb. A népek eszébe jut

a közlékeny elemek átszállásánál fogva a drága idylli mult, midőn az istenek ingyen kegyelméből legbecesebb jószáguknak a marifának szabad vándorlása volt hegyen völgyön, midőn a tűzfűért egy árva fillért sem fizettünk s ma már vége az arany-szabadságnak, a kijelöltek között nincs egy is, ki visszavárázsolja az arany szabadságot, mikor a széki tanácsos még beírte egy huszas havi díjjal. Elmegyünk, szólnak ők, s nem szavazunk. Azonban főispán ő mltságnak erőlyes modó a csillapítja a zajt; kijelenti, hogy a kinek nem tetszik kijelölés kereshet orvoslátot a miniszteriumnál, de a candidáló bizottmány az egyszer megejtett egyhangú kijelölést meg nem változtathatja, a buzgó hazafiakat pedig, kiknek nem kell idegen, ki sem kényszeríti, hogy éppen reá adják szavazatukat, a ki pedig el akar menni, szabadságában áll. És ime nem megy el egyetlen lélek, valahányan vannak mind szavaznak, s midőn senki sem kap általános szavazatot, megkezdődik az új szavazás nagy csúddal, de még nagyobb remegéssel azon párt részéről, mely egy helybeli polgárnak a szabadságot állományba kérelmezett hadnagy fiát szeretné közigazgatási főkapitánynak állítani.

A taktika nem épen rossz. A jelenlegi főkapitány ezért tehát sűrűn kapja a szavazatot, hogy helyét foglalhassa el amaz. Azonban, mint a szavazás eredménye megmutatta, bár a képviselő testület nem volt idegen azon gondolatától, hogy ama fiatal hadnagynak állomást szerezzen: oly drága áron még sem volt hajlandó magának polgármestert választani.

Igy a többséget a tiszta jellemű derék tisztügyes Lukács József nyerte el. Ő e hivatalt nem kereste, a második szavazás kezdetekor ki is nyilatkozta, hogy őt ne válasszák, de a polgárok többségének unszólása maradásra kényszeríték. Polgármesterségéhez előre szebb jövőt köt a nép.

Valóban e még eddigelő romlatlan nép meg is érdemlén, hogy úgy anyagi, mint szellemi életét más alapra fektessék, melynek hátramaradását egy tiszta erőlyes kéz helyrehozza. — Egy egész generatio nőtt itt fel már, mely sem olvasni sem írni nem tud, van tehát együgyű értetlenség is, melyett egy-egy korifeus oly könnyen félrevezethet.

A helybeli reform. új lelkes egy olvasó egyet alakítását vette célba, hogy legyen legalább egy centralis hely, hol a különböző elemek kölcsönös felvilágosodás útján hazai ügy helybeli viszonyokról ismereteket szerezzenek, s így a hiányokat orvosolni és kellő uton haladni képesek lehessenek, de alig egy negyed év múlva az egyet honderetjétfölfogni képesek nem lévén az oly népesnek ígérkező egyetnek ma már tányleg csak néhány tagja van.

Semmi kétség nincs, hogy legtöbb bajnak oka az iskola hiány — e tekintetben is utban vagyunk. A helybeli felekezeteknek nincs ellenvetésök, hogy egy községi iskola létesüljen. A felekezetek átlátják, hogy magok soha sem képesek a kor kívánalmának megfelelő tanodát létesíteni, s ha valahol a hazában, úgy bizonyára itt, a vidék fekvésénél fogva e városnak nevezett szegény község megérdemli az államsegélyben való részesülést, melynek megnyerésére az illető közeg közbenjárása nyomán az első lépés meg van téve.

Egy választó.

Külföldi szemle.

Kolozsvár, aug. 5.

A „Vigilante”-nak „Fridrich Karl” német hajó által történt elfoglalásáról ezeket írja jul. 26-ról a madridi „Imparcial”:

„Midőn a „Vigilante” gőzös elhagyta a cartagenai kikötőt, „Fridrich K.” német fregatte” azt megállítá és előkérte a zászlót, mire a „Vigilante” kitűzött egy vörös zászlót. A német hajó kérdezte, hogy mitéle lobogó az. A „Vigilante” azt felelte, hogy az Marcia canton lobogója. A „Fridrich K.” kapitánya megjegyzte, hogy a hajó ismeretlen a tengeren s kérdezősködött a spanyol gőzös kapitánya után. A gőzös azt felelé, hogy nincs kapitánya, továbbá, hogy a legénység hatalmába keríté e hajót, mert azzal bizonyos célokat akar elérni. A német kapitány erre azt felelte, hogy ily körülmények között egy hajónak sem szabad a tengeren uazni és felszólítá a legénységet, hogy mint foglyok az ő hajójára lépjenek át. A legénység engedelmeskedett s a spanyol hajóra azonnal német legénység szállt. A spanyol gőzös rögtön Gibraltarra vitetett, miről az angol fregatta „Triumph” értesítve lön.

Mig ezek történtek a cartagenai porosz consul (spotorno) a „Fridrich K.” fedélzetre szállt s rövid idő alatt a városban a kedélyek mind izgatottabbak lettek; csoportok alakultak, melyek a consulknak és családjának fejét követelték. Ekkor a görög consul a poroszoknak testvére, egy csolnakot a porosz fregattehoz indított s kérte testvérét, hogy maradjon a fregatteon, mert élete veszélyben forog. E közben a görög consul érkekezett Contreras tábornokkal s figyelmezteté az azon súlyos következményekre, melyek abból származhatnak, ha ő nem igyekszik az ingerült népet féken tartani.

Contreras erre így felelt: Ha Poroszország megengedi magának azt, hogy Murcia cantonának

egy hivatalnokát fogolylyá tegye (a Vigilanten volt ugyanis Antonio Galvez Murcia canton szárazföldi és tengeri haderejének főnöke) akkor Murcia canton teljes joggal bir Poroszországnak hadat izenni,“ a consul abban hagyta aztán a kérdés tovább fejtegetését és csak menekülésére gondolt, mert a nép halálát kiáltozta. Sok küzdelem után végre sikerült neki egy csolnakot kapni s azon testvérehez evezni.

A nép nemsokára megtudta, hogy a két consul családja Partmauban, Cartagenaától 3 mérföldnyire fekvő kis helységben van. Oda indult tehát a bős tömeg, hogy a consulok családjait foglyokká tegye. Szerencsére ezek jókor lettek értesítve a fenyegető veszély felől sikerült nekik egy angol bárkán menekedést találni. A dühöngők így nem érvén czélt, felakarták gyújtani az illető consulok lakásait, melyeknek erkélyéről az általok képviselt államok lobogói lengettek.

Nemsokára egy bizottság ment a fregattehoz s kérte a knpitányt, hogy a foglyokat bocsássa szabadon. A kapitány, miután féz ügyben egy angol hajókapitánynyal is értekezett, vonakodott a kérdésnek eleget tenni s kijelenté, hogy mihelyt a porosz consul élete ellen legkevesebb mozgalmat is vesz észre, azonnal bevonul a kikötőbe és megkezdí Cartagena ellen a tüzelést. Azonban Spottorno ismételt kérésére, ki megakartá kimélni hazáját a megpróbáltatásoktól, a kapitány végre beleegyezett a foglyok szabadon bocsátásába, de bizonyos feltételek alatt állapítottak meg:

1. Jul. 28-ig egy hajó sem hagyhatja el Cartagena-t. 2. A felkelők ígérk és fogadják, hogy minden Cartagenában lakó idegennnek személyét és vagyonát tiszteletben fogják tartani. 3. Vigilante zsákmánynak tekintetik, mivel ismeretlen lobogót tűzött ki.

E szerződést aláírták a német kapitány, az angol commandore, Spottorno és a küldöttség tagjai. — A szerződés aláírása után a foglyok szabadon bocsátattak s a küldöttségi tagok kíséretében örömunjongságok közt fogadtattak Cartagenában. A porosz consul a fregatte fedélzetén maradt családjával s azonnal el is utazott Poroszországba.

A milanoi „Gaz. Rosa” Garbaldinak következő két levelét közli:

1. A parlamentaris baloldali barátaimhoz. Hogy a clericalis-monarchista reactio újra lábra kapott, ezt mutatja a turinaiak vérevel öntözött férfinak újra megválasztása miniszterelnöknek.

Ilyen kárpótlást nem kívántunk a monarchiától, melyet nagyhatalmi rangra emeltünk. A forradalom által megszabadított népek azt hitték, hogy a kétféjú hydra véres karmai közül jótékony haladó kormányzatra fognak jutni.

Szegény népek! Mennyire csalódtak. És ha némelykor a fonák kormányok által rájuk rótt elviselhetlen adók és éhség miatt minket átkoznak, hogy ausztriai, bourboni és lothringeni helyzetöket súlyosítottuk: erre bizony nagy okuk van.

Mindazáltal megvan vigaszunk, hogy a jót kerestük és hogy a szenvedőket a szerencsétlenségben nem hagytuk el.

Igen! Mi nem hagyandjuk el testvéreinket — a proletáriustól kezdve, ki huzt esatán keresztül velünk együtt küzdött az emberi szabadságért, — a bátor publicisták és bajtársakig, minők Bizsoni, Castellazzo, Luciani stb., kik börtönökkel lakoltattak, mivel az igazat kimondották.

Eddig az egyetértést és mérsékletet tanácsoltuk folyton, most már miután a reactio a végsőre kényszerít bennünket, azt fogjuk mondani: „Ha a zsarnok infamis, a rabzolga még inkább az — és a rabzolgará néve nincs veszély.”

És jaj, ha újra összeesküvések terére lépünk, melyet akkor hagyhatunk el, midőn népünk helyzetét javítani ígérték.

Ne beszéljenek nekünk rendről azok, kik vagyunkuk hizlalt pusztítóit. A rend emberei mi vagyunk, kik verejtékes arccal akarunk élni. A papok, tékozlók et consortes tették tönkre, Spanyolországot és sok tekintetben Franciaországot is. Hasonló convulsioakat akarnak most Olaszországban is előidézni, és épen ezért kell hogy kezet fogjon minden becsületes ember e büntények megállítására. — Capri, 1873. jul. 22.

A második levél is a most jelzett kelettel van ellátva s a francia monarchisták ellen van intézve. A rabzolgaság megszüntetése Chivában cím alatt a „Rus. Invalide” az erre vonatkozó hivatalos jelentésből következőket közli:

Ismeretes, hogy a khán meghódolási nyilatkozata s méltóságába való visszahelyeztetése után az orosz csapatok chivai tartózkodásának idejére egy külön igazgatóságot alakított s hogy a khánnak első dolga volt a birodalmában levő rabzolgaság elnyomása. Az érintett tanácsnak főczélja volt, hogy a khánnak segítkezzék országga administratív s pénzügyi rendezésében.

A tanács tagjai részben, a főparancsnok választása szerint, oroszok voltak, részben khivai előkelők, kiket a khán nevezett ki. Egyike a legelső s legfontosabb kérdéseknek volt mindenesetre a rabzolgaságé, mert míg egy részről az orosz név méltóság a rabzolgaság s emberkereskedés létezését a czár csapatai által megszállt területen nem tűrhette, másrészt nem csak az irani rabzolga vártak meg-

zabadtításukat s szülőföldükre való visszatérésük lehetővé tételét az oroszoktól, de általán egész Közép-Európában az a meggyőződés terjedt el, hogy az oroszok megjelenésével a rabzolgaság véget ért.

Szükségessé vált látszott ezért a khánnak visszahelyezése után rögtön a kérdés tárgyalásába bocsátkozni, hogy az előbb megoldathassék véglegesen, mintsem a főparancsnok Chivát elhagyja. A határozás e kérdésben annál sürgetőbb volt, mert az uraktól megszokott rabzolga s ilyenek nem kevesen voltak, raboini kezdtek, uraik még azon félelemben, hogy elvesztik őket engedelmességre kényszeríteni. Jun. 11-én hivta Kauffmann főparancsnok a khánt magához s fejtette ki előtte a birtokában levő országrészen a rabzolgaság megszüntetésének mulhatlan voltát.

Némi habozás után a khán csatlakozott a nézetekhez s egyttal kérte, siettesse a dolgot, hogy még az orosz csapatok Chivában léte alkalmával véget érjen. Másnap jun. 12-én egy rendelet bocsátott ki, mely a rabzolgaság eltörlését kimondta s hazaküldetésüket rendezte. Mig eddig semminő rendezavarás e miatt nem történt.

A kolozsvári belvárosi gyermekkert-társulat

következő körlevelet intézett a társulat részvényeseihez.

Miután a társulat által létesített Fröbel-intézet épülete a céljának megfelelőleg átalakítva és felszerelve f. évi június 22-én a közhasználatnak átadott: szükségesnek tartjuk — addig is, míg a megtartandó közgyűlésen tüzetesen beszámolandunk — a társulat vagyoni állapotáról a t. cz. részvényeseket értesíteni.

E célból mindenekelőtt közöljük a bevételek és kiadások főösszegeiről a következő kimutatást:

Bevételek:

Báli jövedelem 400 frt — kr. A város és a közokt. miniszter adománya 2500 frt — kr. Részvénydíjak fejében 4750 frt — kr. Adományok 228 frt — kr. Kölcsön vétetett 9420 frt — kr. Összesen 17,298 frt — kr.

Kiadások:

A ház ára fejében 12,020 frt — kr. Az épület átalakítására 2515 frt 35 kr. Felszerelés 1664 frt 75 kr. Fizetési előlegek 350 frt — kr. Utiköltségek 200 frt — kr. Pénztári készlet 547 frt 90 kr. Összesen 17,298 frt — kr.

Eddigi bevételeinket tehát a fölmerült kiadások csak nem egészen felemésztek, sőt a ház megvételé céljából kölcsönt kelle fölvennünk. A társulat pénztárának a már teljesített kifizetéseken kívül még a következő terheket kell törlesztetni:

A kölcsön fölvevett 9420 frtot.
A ház és telek árából hátralevő 4000 „
Még ki nem fizetett számlákra mintegy 400 „

Összesen 13,820 frtot.

Hogy társulatunk e terhektől mielőbb szabadulva, a kölcsönösszeg kamatainak fizetésétől fölmentessék: bizodalommal fordulunk a t. cz. részvényesekhez azon kérelemmel, hogy az aláírt részvényekre még be nem fizetett összegek mielőbbi lefizetését teljesíteni sziveskedjenek! Egyszersmind kérjük arra is méltóztassanak a kibocsátott 400 darab részvényből még alá nem írottak elhelyezése iránt körükben buzgólkodni. Csak ily egytttes és áldozatkész közreműködés esetén biztosíthatjuk a most már ismert és felkarolt intézet fönmaradását és eszközölhetjük annak fölvirágzását.

Kolozsvárt, július hóban 1873.

Szász Domokos Gáman Zsigmond
elnök. pénztárnok.
Szabó Endre
mint titkár.

Cholera ügyben.

Kolozsmegye főjegyzője a következő igen tapasztatos felhívást teszi közé, melyet csak azon okból is egész terjedelmében közölünk, hogy a vidék többi hatóságainál is követésre találjon.

Tisztelt lelkész ur!

Tetszett az egek urának a cholera járvány csapásával meggyéket is meglátogatni. A közigazgatási hatóság részéről megtételezett és jövőben is meg fog tétetni minden czélszerűnek látszó intézkedés a járvány elfojtására, de fájdalommal kell bevallanom, hogy az nem mindenütt eredményezi a kívánt sikert s nem, főképpen azért, mert az alsóbb népozstály, a melynek soraiól legtöbbben esnek a kor áldozatául, nagy remélete dacára sem fogadja, kellő bizalommal a kiküldött járványorvosok tanácsát és gyógyszerreit, hanem a helyett több helytt íbaboníthat és kuruzsláshoz fordul, ezekkel vélvén elháríthatónak a veszélyt. — Itt tenni kell, tenni mindnyájunknak az összes lakosság és a magunk érdekében. Mert én a járványos betegséget a tűzvészhez látom hasonlónak ne várjuk míg saját házunk is lángba borul, — oltssuk a szomszéd tűzét.

A kiktől a népek a jelen körülmények között annyira szükséges felvilágosítását legtöbb joggal és eredménnyel várhatni, azok épen a lelkes urak.

Azért teljes bizalommal kérem meg a t. t. lelkész urat, hogy sziveskedjék az ünnep és vasárnapi istentiszteletek alkalmával, illetőleg után, a népet a következőkről meggyőzni felvilágosítani:

1. A tudomány jelen megállapodása szerint a cholera-járvány közvetlen érintkezés folytán nem ragad.

Feleltébb szükséges erről a népet meggyőzni mivel példák bizonyítják, hogy a ragálytól való félelem miatt sok esetben a család tagjai is vonakodnak egymást ápolásban részesíteni.

2. A beérkezett jelentésekből világosan kiderül, hogy legtöbb esetben a kór kiütését 2-3 napi hasmenés előzte meg, melyet az illetők eltitkoltak.

Miután számos esetek igazolják, hogy azok, akik a hasmenés első jelentkezésekor azonnal orvosi segélyt használtak, nem estek a járvány áldozatává, — a nép e körülményről felvilágosítandó, s reá vendő, hogy maguk és családjuk érdekében óvakodjanak könnyelműen eltitkolni a jeleket, s addig is, míg a ne talán komolyabban jelentkező baj miatt orvosi segélyt kérhetnek, használják a minden községbe előre kiküldött orvosszereket.

3. Ha valakit a betegség komolyan megtámadott, siessen igénybe venni a kellő számban s szükség esetén még kiküldendő járvány-orvosok segélyét s óvakodjanak kurukszékhez s holmi babonás eszközököz fordulni.

Ez utóbb említett körülményeket bátorodom különös figyelmébe ajánlani a t. lelkész urunknak. — Végre.

3. Igyekezzék a t. lelkész ur arról meggyőzni a népet, hogy a járvány megtörésére egyik leghatékonyabb mód a tisztaság étkezésben, ruházatban, egész háztartásban. Azért a szobák, kamrák sat. napenkénti szellőztetését el ne hanyagolják, s őrizkedjenek romlott hús és gyümölcsösel táplálkozni.

Nem kételkedem, hogy a tiszteltetés ur szíves lesz e felhívásomnak eleget tenni, s rábeszélő tehetősége egész hatalmával s egyéb befolyásával is igyekezni fog mindent elkövetni a csapás elhárításához segítségét nyújtani.

Másfelől igérem, hogy a közigazgatás részéről minden lehető intézkedés megtéti, a mi a járvány elfojtására célszerűnek mutatkozik, mert csak így, egyesült erővel s minden hivatottak közreműködésével érhető el a kívánt eredmény: a járvány teljes elfojtása.

Kolozsvárt augusztus 4-én 1873.

Gyarmaty Miklós,
főjegyző.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, augusztus 5. 1873.

— Ő felsége a hó 4-én Joinville herceget, Nikolajevitsch Constantin herceget s a párisi grófot fogadta. A persa sah részt vett az e napon tartott udvari vadászatban, és Schönbrunban vacsorált.

— József főherceg engedélyével a Margitszigeten a régi kastély irányában igen elegáns kávéház billiardteremmel és egyéb mellékhelyiségekkel fog építtetni. Továbbá célszerűen berendezett gyermekkert fog létesíteni mindennemű tornakészülékekkel. Végre a sziget partjain köröskörül utak fognak készíttetni és padokkal ellátni. Igen jótékony intézkedés lesz az is, hogy a betegek a szálloda földszinti helyiségében fognak elszállásoltatni, honnan kényelmesen görzéken vitethetik magukat a fürdőbe vagy a parkba és onnan vissza szobáikba.

— A belügyminiszter sürgősen és újra felhívta a hatóságokat, hogy a megyék területéről oly térképet terjesszenek föl azonnal, melyben a község és pusztáknak az egyes közigazgatási szolgabírói járásokba a jelenlegi állapot szerint való beosztása előtűntetve legyen.

— A „kolozsvári Dalkör“ tagjai ritka erély és szorgalommal készülnek e nehéz napokban is dal-estélyiák megtartására. Az egyet hangjegytára legújabbban is a dalköltészet sok szép virágával gyarapodott s így e virágzó egyet pártoló tagjait a napokban kibocsátandó műsor élvezetes órákban fogja részesíteni.

— A városi képviselő testület mult szombat-rol elhalasztott gyűlését ma d. u. fogja megtartani. A napi rendre tűzött tárgyak egyike, a jövő évi költségvetés tárgyalása, elég fontos ok arra nézve, hogy képviselőink ez uttal harározatképes számmal jelenjenek meg.

— Rendőri hír. Marosi György, helybeli kéményseprő mult szerdán alig 5 hónapos gyermekét egy patai asszony örgondjára bízván, ez pár nap mulva azon hirt közlé az atyával, hogy gyermeke váratlan meghalt. A kisdad hirtelen elhunyt folytán megtartott orvosi vizsgálat alapján, a rejtélyes eset jelenleg törvényszéki nyomozás tárgyát képezi.

— Orbán József kávéházából most küszöblik ki a gázvezető csöveket. Noha a közügyért mindig tette és áldozatra kész polgártársunknak ázlete virágzó, az elfogyasztott gázmenynyiség költséges voltánál fogva kénytelen az egyszerűbb és a szemre jótékonyabb hatású olajlámpákhoz visszatérni. A gáz drágaságát illetőleg egyébiránt több oldalról hangoznak jogos panaszok. Vajon a gázgyári felügyelő nem tanúsíthatna több figyelmet azok iránt, kik a

gyobb menynyiségben fogyaszták a gázt. Mi azt hisszük, ez ép úgy érdekében állana a gázgyári igazgatóságuk, mint a fogyasztó közönségnek.

— Deák Ferenczhez, mint a szathmári lövészeget tisztb. főlovászmesteréhez, az egyet Németh-Szent-Mihályról a következő táviratot intézte, mely derék tanúságot tesz az egyet tagjainak nem mes érzületéről: „Zászlószentelési ünnepélyünk alkalmával fogadja üdvözlőnk; és az állam és egyház közti viszony rendezése körüli beszédében foglalt elvei diadalának megérésére hosszú életet kíván a szathmári lövészeget.”

— Meghívás! Székely vértanúk Török-Gálfi Horváth szoborügyi-bizottsága 1873 augusztus hó 10-én d. u. 4 órakor az egyenlőségi-kör helyiségében ülést tart, melyen az eddigi gyűjteményekről jelentés teendő, és a szobor tervezete véglegesen elintézendő lesz, — melyre a bizottság tagjai megjeleneni kéretnek. M.-Vásárhely, 1873 aug. 4-én. Lázár Ádám, elnök.

— Felhívás! A marosvásárhelyi lövészet-ornalegylet alapszabályai még 1868 május 14-én helybenhagyatván, és az egyleti tisztviselők megválasztatván, azóta mind a szükséges terület és helyiség iránt folytak a tárgyalások, melyek hosszas vajadások után elvégre azon eredményre vezettek, hogy az egyet által az Elbaszigeten kért terület a városi hatóság által megtagadtatván, a helyett a felső postaréten jelöltetett ki, és ezen utóbbi terület az egyet felfolyamodása elvetésével a kormány által is helybenhagyandónak találtatott. Miről az egyet és részvényes tagjai oly felhívással értesítettnek: miszerint a további intézkedések fölötti tanácskozás végett 1873 augusztus hó 10-én vasárnap d. e. 11 órakor tartandó rendkívüli közgyűlésen a városház nagy termében lehetőleg teljes számmal megjeleni sziveskedjenek. M.-Vásárhely. 1873 aug. 4-én. Lázár Ádám, elnök.

— Fereti bíróknak, a pápa unokatestvére meghalt.

— A Petőfi-szobor tárgyában Reményi Ede bizottsági elnök kérvényt intézett úgy a fővárosi közmunkatársak, mint Pestváros tanácsához, hogy miután a Hermina-téren népszínház helyett a magyar operaház fog építtetni, ez elé tehát Petőfi szobor semmiesetre sem állítható; a népszínház új helye pedig szintén nem nyújt kellő tért s általában Petőfi szobra önmagáért czél levén, mit tekintettel a költő világra szóló nevére, a főváros szépséget érdekeire s az ország igényeire, semmi más mellékelni alárrendelni nem szabad; ugyanazért a szoborügyi bizottság új és kitűnő helyet kér a szobor számára. Mint a „P. N.“ értesül: a fővárosi közmunka tanács a dunaparti sétány (corso) déli végén, a Heinrich ház előtti kis park közepét jelölte ki e célra, mely választás mindenestre igen szerencsés, tekintve, hogy a corsónak másik (Steinház előtti) vége bár Eötvös szobra számára van már kijelölve. Ilykép nemcsak az őszhangzat nyerne gyönyörű kifejezést s a főváros ezen része valóban nagy-szerű arcuzatot; de Petőfinek is méltó helyet juttatnánk. Nemes alakja látható lesz a Dunáról is, s tekintete azon déli, alföldi tájak felé fog irányulni, a hol ő született s hol nagyszerű gondolataiban oly örömet idézett. Ilykép a Heinrich-ház előtti kis parkocská is, melyen most — bár szépen be van osztva, senki sem jár. bizonyára megnépesednék: muzsaberek lenne, tettegyújtó hazafias lelkesedést terjesztve.

— Bismarck hg. lapja, a „Nord. Allg. Ztg.“ tárcájában igen hízegő, lelkes cikkekkel közöl a jury Pesten mulatásáról. Hogy a cikkekbe némely tévedés csuszik be, s a többi között a tudósító azt írja, hogy a Budapestben diszbe öltözött mágnsok fogadták a vendégeket, továbbá a redoute lépcsőzetén álló kék, ezüstös egyenruhájú szolgákat a város „régí gárdájának“ nézi, az nem oly nagy baj.

— Prielle Kornelia asszonyról a következőket írják Szepsi-Szt. Györgyről, hol a művész Nagy Mihály szintársulatánál lépett föl: A kitűnő művésznőt itt is, mint mindenütt rendkívüli kitűntetéssel fogadták. A „Női harc“-ban és „Juliá“-ban, Feuillet színművében annyi koszorút kapott, hogy a színpadon egy talpalatnyi üres tér sem maradt meg koszoruzatlanul. A taps, éljenzés, kihívás minden egyes jelenetnél zajosan ismétlődött. — A közönség, mely nemcsak a városból, hanem a távolabb vidékekről is összesereglett, nem tudott elég zajos elismeréssel adózni Prielle Kornelia asszony művészi játékaért. — „Juliá“-ban Prielle Antonia k. a., a művész fogadott leánya is fölépített és oly rendkívüli tehetséget mutatott be, melyhez a legszebb remények köthetők a jövőre. Annyi igaz érzés volt játékában, annyi hűv szavalatában, oly biztosság mozdulataiban, hogy alig volt hihető, hogy egy 13-14 éves leányka mozog a világot jelentő deszkákon. A közönség valóban meg volt akadva, vajjon a bevégzett művész vagy a szép tehetségű leányt árasza-e el jobban tapsaival. Prielle Kornelia szeptember 1-ig idős Erdélyben s ez idő alatt néhányszor műkedvelőkkel is fog játszani.

— A szászvárosi ev. ref. tanodának volt román tanuló 1867-ben egy „román olvasó társulat“ ot alakítottak s könyvtárt állítottak, mely — szerintök — 300 kötetre rugott. A szászvárosi ev. ref. tanodánál 1871-ben a 7-ik és 8-ik osztály megszűnésén, a román ifjak nagy része más intézetekhez tá-

vazott s tagok hiánya miatt az olvasó társulat is feloszlott. E román fiatalok a „Gazeta“-ban most kérdést intéznek a szászvárosiakhoz, ha meg van-e még a könyvtár, hol s minő állapotban? Ha meg van, indítványozzák, miszerint azon esetben, ha a szászvárosi ev. ref. tanodánál román ifjak nem lennének, e könyvtár az alapszabályok utolsó §-ének értelmében, valamely román intézetnek adassék át.

— Emléklapok vajai id. b. Vay Miklós felszázados egyház hivataloskodásának örömnünnepe alkalmából. A tiszánineui ref. kerület a fönnebbi cím alatt egy füzetet tesz közzé, melyet Szinyey Gerson szerkesztett. E füzet tartalmát képezik azon föliratok, üdvözlések, költemények stb., melyek Vay Miklósnak 50 éves jubilauma alkalmából átnyújtottak. Ezeket megelőzi b. Vay Miklós életrajza. A füzethez mellékelte az ünnepelt könyomatu arczképe.

— Felsőszázados tudori ünnepély. A buda-pesti egyetem bölcsészeti kara megemlékezvén arról hogy idős Szögyéni-Marich László ur, Fehérmegye főispánja, 1823. évi augusztus 3-án bölcsészeti tudorrá avattatott föl, f. évi július 25-én tartott ülésében egyhangulag elhatározta, a felszázados tudornak küldöttségileg szerencsekívánatait kifejezni s neki díszes jubilaris tudori oklevelet átnyújtani. A küldöttség üdvözölte az ünnepeltet pesti lakásán s átnyújtotta neki a művészetileg kiállított oklevelet. A felszázados tudor megatottan köszönte meg e váratlan kitüntetést s hangsúlyozta, hogy életének hátralevő napjait a szellemi haladás s különösen az egyetem javának előmozdítására fordítandja.

— A budai vár felhagyása tárgyában alakított bizottság, mely a hadügyminister, honvédelem, közlekedésügyi ministerium, a két város s a közmunkatanács képviselőiből áll, e héten kezdi meg tanácskozásait. A bizottság elnöke: Havas Sándor, min. tanácsos.

— A Casanova asszonytól megvett nagy nőtény országn az állatkertben megdöglött. A hatalmas állat már két nap óta beteg. Bőrét a muzeum részére fogják kitömní.

— A román atyafiak a „Gazeta“ hasábjain kinyilatkoztatják, hogy köztük a qualificált egyének száma igen nagy s ennek dacára a szabeni, medgyesi s brassai kir. törvényszékeknel kevés román van alkalmazva s a legtöbb államást a szászok foglalják el. Azért felhívják az igazságügyminiszter figyelmét, hogy az említett törvényszékeknel jelenleg ürességben levő államások betöltése alkalmával a román folyamódókra is tekintettel legyen, mert az illető törvényszéki elnökök csak szászokat fognak javaslatba hozni, a románokat pedig mellőzik.

— Bécsnek jelenleg 901,000 lakosa van. 29 ezerrel kevesebb, mint Berlinnek.

— A külföldi lapok közül a milanoi „Perseveranza“ és „Nord. Allg. Zeitung“ közölték eddig tudósításokat a nemzetközi jury budapesti fogadtatásáról, rokonszenves és elismerő hangon.

— A szilágyság több községe is meg van látogatva a cholérától s nincs elég orvos, Szamos-Udvartelen kihalt egy öt tagu család, Zsibón egy házról három nap alatt apa, anya s egy 22 éves fiu halt meg. Zsibón Wesselényi Miklós br. saját költségén tart orvost s rendelkezésére adta saját fogatát. A báró ur igen gyakran maga fizeti a gyógyszeres árát is.

— Bajorország Immenstadt nevű helységében m. hó 30-án fellegszakadás volt s a borzasztó szerencsétlenségnek nem csak a község vagyona, hanem 8 emberélet is áldozatul esett.

— Hadi kincstári épületek összeírása. A végre, hogy a vidéken állomásozó csapatok elhelyezése és elszállásolása a lehető legelőszérűbben rendeztethessék, a közös hadügyministerium elrendelte a hadi kincstár tulajdonát képező, Magyarországon létező összes épületek és minőségük pontos felvételét. E kimutatásokban kiteendő az is, vajjon az ille- tő helyeken vannak-e honvédségi csapatok is, főljegyzendő a hadgyakorló terek nagysága, és azon körülmény, vajjon ezek a honvédséggel közösen használ- tatnak-e.

— A háziurak sietnek a beszédett hárbérral a takarékpénztárakba. A „L. C.“ szerint aug. 2-án 800,000 frt tétetett be a hazai első takarékpénztárba, a pesti földhitelintézetbe 72,000 frt, a bécsi forgalmi bankba 80,000, a buda-öbudai népbankba pedig 126,000, a kir. zálogházra is 110,000 frt bi- zatott kamatoztatás végett.

KÖZGAZDASÁG

A kolozsvári piaci-árjegyzék Augus. 3-án

(alsó ausztriai mérő középpár).

Tisztbúza 7 frt 94 kr. Elegybúza 5 frt 20 kr. Rozs 4 frt. 40 kr. Árpa 2 frt 96 kr, Zab 1 frt. 96 kr. Törökbúza 4 frt 10 kr. Pityóka 2 frt 30 kr. Marha- hus fontja 23 kr.

— A m.-vásárhelyi piaci árai augus 2-áról ausz. mérő Tisztbúza 6 frt 60 kr, elegybúza 4 frt 60 k. rozs 4 frt 90 kr. kukorica — frt kr. zab 1 frt 85 kr. pityóka — frt — kr. Egy mázsa szalonna — frt — kr. Egy font disznózsír 50 kr. egy kupa borsó — kr. lencse. — kr paszuly — kr Egy mázsa kenyér-

liszt — frt Egy font marhahus 20, Egy mázsa szőu | frt — kr. Egy öl tűzi fa keményt 7. frt—

— Torda piaci árai augus. 1-éről 1871. alsó ausz. mérője. Tisztbúza 6 ft. 40 kr, Eleg- búza 5 frt. — kr. Rozs 4 frt. 40 kr. Zab 1 frt 80 k. Lencse 20 kr. Paszuly 10 kr. Burgonya 4 frt — kr. marhahus 20 kr.

— A szamosújvári piaci árai augusztus. 4 a. ausz. mérő Tisztbúza 7 fr. 50 kr elegybúza 6 frt 50 krajczár, rozs 4 forint 20 krajczár zab 1 forint 60 kr pityóka — frt — kr. Egy mázsa szalonna 70 ft — kr. Egy font disznózsír 55 kr. Egy kup. borsó 56 kr. lencse. 20. kr. paszuly 18 kr. Egy mázsa kenyérliszt — frt Egy font marhahus 20. Egy mázsa szőna 1 80 kr. Egy öl tűzi fa kemény 12 frt.

CHOLERA KOLOZSVÁRTT.

1) Augus. hó 4-éről hivatalos kimutatás szerint ájtott cholera-beteg 137; aug. 5-én éji 12 órá-ig újabb betegségi eset fordult elő 31, összesen 168.

Ezekből meghalt a fenirt óráig 18, meggyó- gyult 10, gyógykezelés alatt maradt 140.

2) Felek község. angst. 4-ről ájtott 6. aug. 5-én szaporodott 4 összesen 10.

Ezekből meggyógyult 4, meghalt 1 gyógyke- zelés alatt maradt 5.

A „KELET“ magán-távirata.

Feladatott Pesten augusztus 6. d. a. 9 6. 20 p.
Erkezett augusztus 6. d. u. 10 6 47 p.

A Deák Ferenczhez intézett bi- zalmi feliratok egyházipolitikai be- széde miatt folyton szaporodnak; legújabbban több testület intézett hoz- zá feliratot.

A horvát országgyűlés királyi kéziratall augusztus 25-re hivatott össze.

Szende honvédelminiszter Zág- rábból Fiumeba utazott.

A reichsrath novemberben rö- vid ülészsakra összehivatik.

A persa sah tiszteletére kirá- lyunk tegnapi diszebedet adott.

A spanyol kormány több fellá- zadt nagy várost visszahódított, ben- nök a forradalmat elfojtá, Sevilla, Granada, Cadix visszafoglaltattak.

A nemzetközi termény- és ga- bona-vásár tegnapi nyitattott meg Bécsben; Ausztria- Magyarországi kiviteli képességét 4 millió mérő buzára, 6-7 millió mérő árpára be- oszlik.

Victoria királyné a télen Péter- vára megy és jelen lesz fia eskü- vőjén.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről

Aug. 5-én 9 % Metalliques 67.70 frt. 68.80
Kamat 67.70. 5 % Nemzeti kölcsön 73.15 — frt
1860. Kölcsön 101.25 Bankrészvény 975. — Hitelin- tézeti részvények 2.27. London 11140 ft. st. 111.30
Ezüst 107.75. Cs. kir. arany — Napoleonor 8.86

Urbéri kötvények: Magyarországi 77 25 To
mesi 75.50 Erdélyi 75 — Horvátországi 76. —

Magyar keleti vasut.

Bécs-n.-várad-kolozsvári vonal
Bécsből Nagy-Várad Kolozsvár felé.

Állomások	Érkezik óra perc	Indul óra p.	Érkezik óra perc	Indul óra p.
Bécs ész. vasút	este	8 15	reggel	7 45
állam vasút		8 25		7 55
Pest	reggel	7 30	est	6 5
Cegléd		10 33		8 55
Szolnok		11 22		9 58
P.-Ladány.	délután	2 35	reggel	1 28
Nagy-Várad	4 47	5 12	4 46	4 51
Mozs-Telegd	6 4	6 6	5 48	6 4
Eled	6 31	6 38	5 39	6 10
Rév	7 7	7 7	7 12	7 30
Brátka	7 37	7 38	8 5	8 26
Cenusa	8 26	8 36	9 19	9 54
B.-Hunyad	9 26	9 31	10 54	11 39
Sztána megáll.	9 57	9 59	12 2	12 3
B.-Hunyad	10 30	10 33	12 37	12 49
Egeres	10 50	10 52	1 6	1 8
M.-Gorbó megáll.	11 11	11 13	1 28	1 33
M.-Nádas	11 39	éjjel	2 2	délután

Kolozsvárról Nagy-Várad Bécs felé.

Állomások	Érkezik óra perc	Indul óra p.	Érkezik óra perc	Indul óra p.
Kolozsvár	reggel	4 20	délután	11 30
M.-Nádas	4 46	4 48	11 59	12 7
M.-Gorbó megáll.	5 7	5 9	12 28	12 30
Egeres	5 26	5 31	12 48	12 58
Sztána megáll.	6 3	6 5	1 38	1 40
Cenusa	6 33	6 38	2 15	2 50
B.-Hunyad	7 23	7 38	3 46	3 10
Brátka	8 26	8 27	5 3	5 18
Rév	8 59	8 59	5 46	5 46
M.-Telegd	8 31	8 38	6 30	6 30
Eled	9 58	10 4	7 7	7 13
Nagy-Várad	10 56	11 22	8 16	9 16
P.-Ladány	1 28	délután	11 44	éjjel
Szolnok	4 38		4 19	reggel
Cegléd	5 32		5 55	
Pest	6 37	este	6 49	
Bécs ész. vasút	6 9	reggel	6 36	
állam vasút	6 19		6 49	

Felölös szerkesztő: Szász Béla

